

Nâng cao - tham khảo

BỆNH BABESIA TRÊN CHÓ

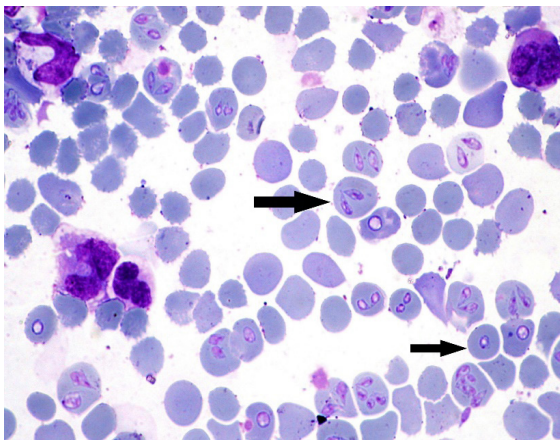
Thái Thị Mỹ Hạnh

Công ty TNHH Bệnh viện thú y PetPro

1. TÌM HIỂU CHUNG VỀ BỆNH BABESIA

Bệnh Babesia lần đầu được phát hiện bởi Victor Babes vào năm 1888 và sau đó đã được đặt tên bởi 2 nhà khoa học Kilborne và Smith vào năm 1893. Bệnh Babesia có thể xảy ra ở mọi giống chó trong tất cả các độ tuổi. Tuy nhiên, hai giống chó Greyhounds và American Pit Bulls lại dễ nhiễm phải căn bệnh này hơn hẳn các loài khác.

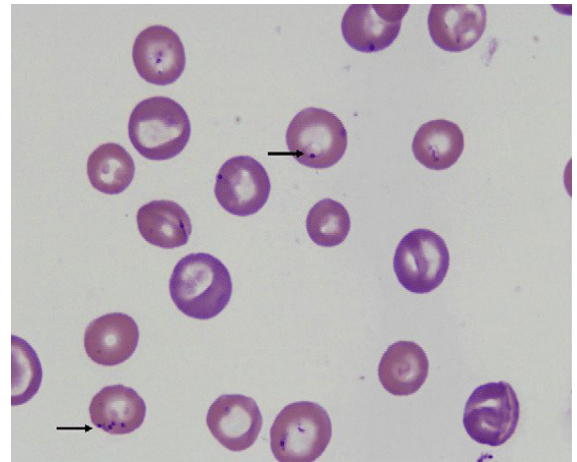
Một trong những đặc điểm của bệnh Babesia chính là tình trạng thiếu máu do hồng cầu bị phá vỡ. Các nhà nghiên cứu khoa học đã chứng minh có hơn 100 loài Babesia đã được xác định với các kích thước khác nhau từ siêu nhỏ đến lớn dần.

Hình 1. Babesia canis

Có ít nhất 9 loài Babesia xuất hiện ở chó đã được xác định và đặt tên bao gồm: *Babesia*

canis vogali, *Babesia canis canis*, *Babesia canis rossi*, *Babesia gibsoni*, *Babesia conradae*, *Babesia microti*, *Babesia caballi annulata* cùng 2 loài Babesia lớn khác chưa đặt tên thuộc vùng ở Bắc Mỹ và khu vực nước Anh. 2 trong 9 loài Babesia gây bệnh phổ biến nhất ở chó là *Babesia canis* và *Babesia gibsoni* - loài này thường có tình trạng nặng hơn. Ngoài ra, ở mèo cũng đã tìm thấy 4 loại babesia dù chưa được nghiên cứu rộng rãi: *Babesia felis*, *Babesia canis* sp., *Babesia cati* và *Babesia canis presentii*.

Hình 2. Babesia Gibsoni

2. NGUYÊN NHÂN GÂY BỆNH VÀ ĐƯỜNG TRUYỀN LÂY BABESIA Ở CHÓ

Các tác nhân dẫn đến việc chó nhiễm Babesia tuy không nhiều nhưng lại thường xuyên gặp phải. Các trường hợp không có sự chăm sóc kỹ

lượng sẽ dễ gây ra bệnh Babesia từ những hành vi vô ý, nhỏ nhặt thường ngày.

- Đạo chơi trong công viên hoặc các khu vực không sạch sẽ trong giai đoạn mùa hè từ tháng 5 đến tháng 9. Bệnh sẽ xảy ra khi chó bị ve nâu cắn - loài ve thường xuất hiện ở vùng khí hậu nóng ẩm, phát triển sinh sôi ở môi trường bãi cát, sân vườn, các bãi cỏ,....

- Chó bị lây từ vết cắn của một con ve bị nhiễm bệnh hoặc xảy ra do trong quá trình được nhận máu từ một chú chó khác hiến tặng có nhiễm Babesia.

- Chó bị cắn từ một con chó đã nhiễm Babesia trước đó

- Chó cái đang mang thai bị nhiễm bệnh Babesia và lây truyền qua cho những chú chó con khi còn trong bụng mẹ.

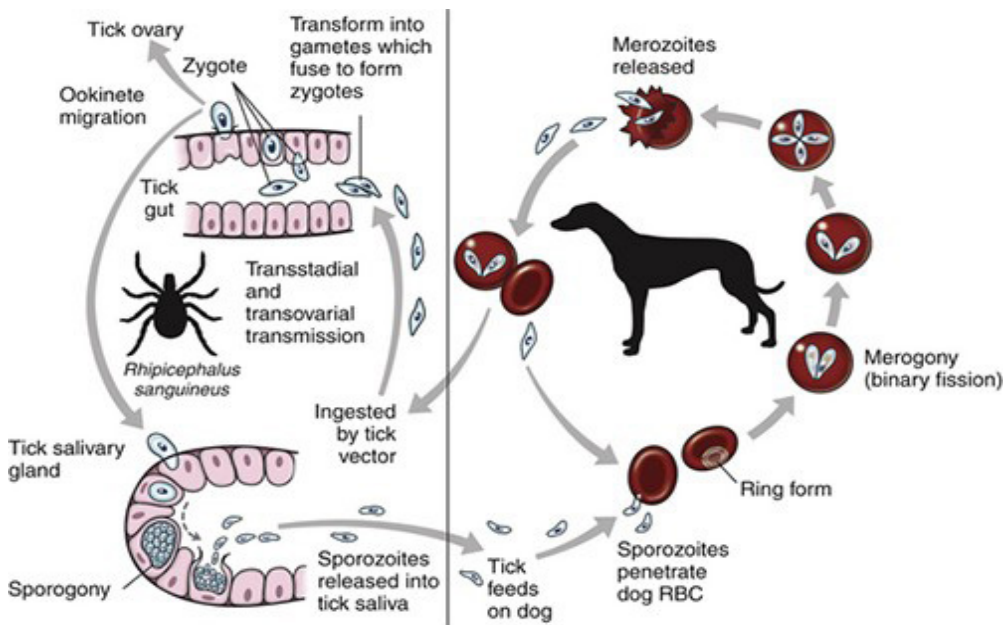
3. TRIỆU CHỨNG CỦA CHÓ KHI NHIỄM BABESIA

Tùy vào cơ địa và mức độ của mỗi loài chó và mức độ nhiễm bệnh, chó thường xuất hiện các triệu chứng sau và nặng dần nếu không điều trị kịp thời:

- Sốt cao hơn 39°C và kéo dài 2-4 ngày.
- Ủ rũ, mệt mỏi, cơ thể gầy hơn, lông rụng nhiều và không còn hoạt bát, lanh lợi
- Các niêm mạc mắt bắt đầu nhạt dần vì thiếu máu
- Lượng hồng cầu giảm đáng kể gây ra tình trạng vàng da
- Nước tiểu chuyển màu sẫm (như màu cafe)
- Xung nhịp (nhịp tim, nhịp thở) tăng
- Lá lách to và nổi hạch
- Nếu chó con nhiễm bệnh thường sẽ giảm dần thân nhiệt, suy tim
- Cơ thể thiếu máu nặng có thể dẫn đến tử vong chỉ sau khoảng 30 ngày.

Theo thống kê, nếu chó mắc bệnh Babesia thuộc loài *Babesia gibsoni* sẽ xảy ra nhiều biến chứng nghiêm trọng hơn so với loài *Babesia canis vogeli*. Trong tình trạng nặng, có thể dẫn đến suy đa cơ quan, suy thận.

4. VÒNG ĐỜI NHIỄM BỆNH BABESIA Ở CHÓ

Hình 3. Vòng đời Babesia

Quá trình bắt đầu từ lúc bọ ve hút máu của chó, sau đó phóng thích ‘bào tử trùng’ vào máu. Các thể bào tử này sẽ xâm nhập vào các tế bào hồng cầu và nhân lên dẫn đến sự hình thành các ‘merozoite’ tiếp tục mời một con ve mới ăn vào. Quá trình này lặp lại nhiều lần dẫn đến ký sinh trùng sẽ tăng lên nhanh chóng, tạo ra nhiều trùng roi (trong tuyến nước bọt của bọ ve) và bắt đầu hình thành bệnh, có thể gây nhiễm trùng và lây lan cho những con chó khỏe mạnh khác nếu vô tình bị bọ ve hút máu.

5. CHẨN ĐOÁN CHÓ NHIỄM BỆNH BABESIA

Trên thực tế, các bác sĩ thú y sẽ rất khó để xác định cún có đang nhiễm Babesia không vì chưa có test nhanh. Hiện tại, các bác sĩ sẽ sử dụng một trong những phương pháp dưới đây:

- Xét nghiệm sinh lý máu để xác định mức độ tăng/giảm của hồng cầu, tiểu cầu, hoặc số lượng Eosin.

- Phương pháp soi tươi để tìm sự hiện diện của các nguyên sinh động vật. Đây là phương pháp được ưa chuộng nhất hiện nay vì chi phí khá phù hợp. (Một vài lưu ý cho bác sĩ khi sử dụng quy trình lấy máu có thể sử dụng máu từ vành tai hoặc lúc chó đang có dấu hiệu sốt cao để dễ dàng phát hiện Babesia).

- Sử dụng xét nghiệm phản ứng chuỗi polymerase (PCR) - xét nghiệm phản ứng nhanh để kiểm tra vật liệu di truyền từ Babesia. Với phương pháp này sẽ cho ra kết quả có độ chính xác cao, nhưng lại có giá thành đắt.

Nói chung, cần có sự kết hợp của các xét nghiệm trong phòng thí nghiệm cùng với các dấu hiệu lâm sàng và tiền sử bệnh được các bác sĩ thú y tổng hợp, sau đó sẽ đưa ra quyết định cuối cùng. Việc chẩn đoán có thể phức tạp hơn bởi thực tế những con chó bị nhiễm Babesia cũng có thể bị nhiễm các bệnh khác do bọ ve gây ra chẳng hạn như bệnh Erlichia, bệnh Lyme hoặc bệnh sốt đốm Rocky Mountain (RMSF).

6. PHƯƠNG PHÁP ĐIỀU TRỊ BABESIA

Khoảng thời gian trước đây người ta điều

trị bằng kết hợp Clindamycin + Atovaquone + Metronidazole được chứng minh là có hiệu quả.

Tuy nhiên trong giai đoạn hiện đại mới, các bác sĩ thú y thường kết hợp truyền máu và dùng các hóa dược: Diminazene Aceturate (Berenil) - thuốc này có tác dụng đặc biệt đối với *Babesia canis* hoặc sử dụng Imidocarbdiopropionate (Imizol) - thuốc này có tác dụng với Babesia và các ký sinh trùng khác. Các sản phẩm này đều là thuốc dùng trên gia súc nên chỉ dùng với liều rất nhỏ trên thú cưng. Nếu sử dụng quá liều dễ dẫn đến tình trạng ngộ độc, vì vậy các bác sĩ cần lưu ý và thận trọng trong quá trình sử dụng.

Ngoài 2 phương pháp điều trị trên, hiện nay các bệnh viện thú y thường chỉ dùng những loại thuốc trị ký sinh trùng máu được chỉ định dành riêng cho thú cưng như: Doxycyclin 7 plus, Pet liver (bổ gan), thuốc Hepatotab (bổ gan), Petonic (bổ máu) để điều trị và phục hồi các biến chứng do Babesia gây ra. Các loại này đã được kiểm định mang lại hiệu quả cao, an toàn, chữa dứt bệnh, không làm lây lan hay ảnh hưởng đến sức khỏe của thú cưng.

7. CÁCH PHÒNG BỆNH BABESIA

Bệnh Babesia có thể xảy ra bất cứ lúc nào nên bác sĩ thú y cần hướng dẫn chủ nuôi trong cách phòng bệnh cho thú cưng:

- Luôn kiểm soát tình trạng ve, rận của thú cưng mỗi ngày, đặc biệt là trong mùa cao điểm, mùa nóng.

- Thường xuyên chải lông rới, lông chết cho thú cưng.

- Dọn dẹp, vệ sinh nhà cửa mỗi ngày, xử lý các bãi cỏ hoặc trong vườn định kỳ để tránh tình trạng ve bọ xuất hiện trong môi trường sống.

- Trường hợp thú cưng có dấu hiệu nhiễm ve, cần sử dụng các sản phẩm trị ve, rận, bọ chét như: thuốc nhỏ gáy, viên nhai trị ký sinh trùng, vòng cổ trị bọ ve, thuốc xịt trị ve,...

- Kiểm tra, sàng lọc những chú cún ‘hiến tặng máu’ bằng phương pháp xét nghiệm huyết thanh, test PCR để loại trừ máu bị nhiễm bệnh, máu không phù hợp./.